

S. V. Mourier.
Om Th. № 3 a

A 64

1841.

Amt Magazin № 35 og 36.

for

Thorvaldsens Museums

ARKIV.

Kunstnere og Haandværkere.

Løverdag.]

Udgivet af S. S. Ursin.

[6. Februar.

Det Thorvaldsen'ske Musæum.

Naar Dr. Borgerrepræsentant, Capitain og Muurmæster G. N. Sibbern, i et af ham i disse Dage udgivet Skrift:

„Angaaende det Thorvaldsen'ske Museums Opsærelse. Kjøbenhavn 1841.”

fremkommer med den Proposition, at erhverve en anden Byggeplads, hvilket maatte være baade i Slottets, Museets og Communens Interesse, og at, „som Folge heraf, de tilbageværende gamle Mure (af den til Museet overladte Bygning) nedbrydes og Pladsen rommes,” saa tillader man sig ikke at oversætte her Ordet „Proposition,” ned det mere danske „Forslag,” fordi det ei blot kommer bag i Bogen; men fordi det fremføres vel som et Ønske, der igien fremstod, men som et Ønske eller Sag, yttret den 6te August forrige Åar, nedskrevet i November s. A. og trykt i dette Åar.

Kan til Museet nu bringes i Forslag en anden Plads af dets Bygningscommission, eller kan saadant, mere end som et tomt Ønske, fremsættes af et Medlem af denne Bygningscommission? Vi svare Nei, og vi troe, at kunne svare det med Grund, naar vi efter det Kjendskab, vi have til Sagen, meddele følgende Oplysninger.

Da man, af Interesse for vor store Kunstners Arbeider, som han skjenkede sit Fædreland, som han ønskede at see opstillede og samlede der, hvor hans Geni først udviklede sig, indbød Folket til med store og smaa Bidrag at træde sammen, for at støtte disse Arbeider et Huus, da lovede Mangen sig vistnok store Ting af

5 B.

den Nationalstolelse, her maatte vækkes; man antog, at, om ikke Millioner skulde fremstaae, vilde dog let flere Hundrede Tusinde samles, som vilde sætte os i Stand til at opføre en Bygning, herlig som de Kunstuærker, den skulde bevare, viid og omfattende, saa at hver enkelt Statue, i Model eller Afstøbing, kunde beskues, saaledes som den staer særskilt paa sin Plads, eller endog langt bedre. Imidlertid saae vel de mere Rosige, at alle disse grandiose Planer næppe ville ved saadanne Bidrag lade sig bringe i Udførelse, at en Bygning, der kunde blive et værdigt Gjennemsted for hine Kunsthager, maasee nok turde ventes, men at saadanne Forandringer, som de Fleste vel aldeles ikke have gjort sig Rede for, end mindre drettet, ved at udkaste en Plan til en saadan af dem maasee oftere omtalt, end paatænkt Bygning, maatte træde tilbage, deels fordi Pengemidlerne ikke vilde komme tilstede, deels fordi her i Kjøbenhavn, hvor Thorvaldsen, der havde skient Staden sine Værker, maatte see sit Museum reist, ikke var Byggeplads til en saadan Bygning, deels fordi samme, som Museum, d. e. et Samlingssted for Kunstuærker, der vel maae være beskelige, men just ved deres Sammenstilling give en saadan Bygning Betydning, burde holdes indenfor passende Grænser.

Dog den forventede Sum indkom ikke. — Om Aarsagen her til maa seges i den høist ugunstige Form, hvori Indbydelsen fremtraadte, og hvorved man bortlydede Skjervene, hvoraf man maasee lettest, ved en simpel Addition, havde faaet den store Sum, om i den ublue Maade, hvormed Indbydelsen ofte frembares, om i den større Del af Follets Ukjendskab med Thorvaldsen's Idæt, hvorfor vakte forst senere Interesse ved et lidet, heldigt Skrift, udgivet af Thiele, og især ved at Kunstneren vendte hjem, atter viste sig som Dansk mellem Danske, en Interesse, hvormed man næppe senere behørigen aagrede, vedkommer os ikke her; men vel det Factum, at den lovede Sum ikke strakte til at reise selv den farveligste Museums-Bygning, om endog alle Læster kunde ventes opfyldte.

Førholdet var alisa det, at Staden, for at afbenytte den ødel Givers store Gave, maatte tilskyde den øvrige, i ethvert Tilfælde betydelige Sum. Hvormeget det nu endog ligger i Communens Interesse, at see Staden vel mere end blot ziret med dette i sin Art eneste Museum, kunde dog Commune-Bestyrelsen, der med Iver og Interesse antog sig denne Sag, ikke andet, end see hen

ogsaa til Communens økonomiske Tary, og herved var allerede en Grændse forestrevet for Museums-Bygningen, nemlig, at al ufor noden Luxus, den være enten i stort Omfang, eller i Udziringer, hvor Kunstuærkerne vare Bygningens naturlige Zitr, maatte undgaaes.

Derfor maatte et i og for sig selv interessant Project, at afbenytte Ruinerne af den ufuldendte Frederikskirke, om endog Staten vilde have afgivet dem til denne Bestemmelse, fjern fra deres oprindelige, at thene til et christeligt Gudshus, bortfalde; dersor kunde Talen ikke blive om en Byggegrund, man maasee høst og her kunde tilveiebringe; men ikke uden store Opoffrelser, hvis man f. Gr. skulde kjøbe Bygninger, der vare i Brug, ene til Vor roddelse.

Saaledes stod Sagen, da høisalig Kong Frederik den Sjette skienede til Museet Byggeplads og Bygning nær Christiansborg-Slot. Omstændighederne, som fremkaldte denne kongelige Gave, ere paa saamange Maade fortalte, med saa lidet Delicatesse og Skaansel, og fremfor Alt med saa lidet Agtelse for Sandhed, at heraf er kun opstaet vildledende og krenkende Rygter om en Sag, hvis Detailler kun Faar eller Ingen kendte og, forsaavidt Beslutningen, her at give, beroede paa Mæget, der var foregaat i den henfarne Konges eget Kjærlige Sind, kun lod sig aue.

Ogsaa vi kunne ene opstille Bisninger, og, naar vi her fremdrage dem, saa er det fordi Frederik den Sjettes Kjærlighed for alt Godt og Skjont er et historiskt Moment, hvoraf vi nu, som saa ofte selv den strenge Historiekröver, mere slutte os til Besivenhedernes Aarsag og Gang.

Vi vide Alle, at ethvert sandt folkeligt Foretagende havde sin fornemste Ven og Besvører i Frederik den Sjette; vi indsee, at han vilde gjerne af de Summer, henlagte til hans egne Formenheder, af de, der kunde undværes til Statens Behov, have fremmet denne Sag; thi Betydningen af Gaven fattede han med sit klare Blk, og Kunstneren, hvis tidligere Uddannelses-Periode faldt sammen med Kongens egen, var ved mangen venlig Anmodning faldt nu tilbage til sit Hjem, der eiede, ved Frederiks Willie, allerede i Kongeborgen og i Hovedkirken hans betydningsfuldeste Kunstuærker. Men Tiderne vare omstiftede. Enhver Gave fra Kongens Haand, hvor ødel end dens Formaal var, prøvedes med et ingenlunde liberalt Maal af den, ved et underligt Misbrug

af Ord kaldte liberale Presse. Vilde Kongen ikke see ogsaa den Gave, hvorved han gjerne vilde have deeltaget i dette Folkeanliggende, miskendt og mistydet, see, at maaskee af denne toges Anledning til, ikke yderligere at velke, men tværtimod at slove den allerede da paa anden Maade kholnede Iver for Sagen, maatte han vel snarere ved andre Midler hjælpe og gav derfor den vistnok ikke ubetydelige Gave, en Bygning og en Byggeplads, som man intet andet Sted kunde finde.

Hvorledes denne Tanke kunde opstaae hos Kongen, hvorledes han just kunde velge denne, tilfældigvis ledigblevne Bygning til dette Formaal, kan maaskee forklares af, at Ideen til at anvende den til et Museum, dog ingenlunde det Thorvaldsen'ske, næppe første Gang da opstod. Ved at approbere Artilleristaldens Forlægning til den nye Caserne paa Christianshavn, anbringe Vognremiserne i den saaledes ledigblevne Staldbygning, maatte det allerede være kommen til Overveielse, at her stod en Bygning, hvorover man kunde disponere, og, uden at nogen fast Bestemmelse var taget, var Navnet Museum næppe nyt, enten man nu her havde tænkt at samle Naturalier, Kunstværker eller andre Gjenstande, som skulle stilles til Skue. Saaledes oprændt Tanken hos Kongen, at skenke Staden denne Bygning til Eie til Afbenyttelse for de Thorvaldsen'ske Kunstsakat.

Man var ikke tilfreds med Gaven. Uden at tænke sig ret hvor, vilde man have Museet fritliggende, imponerende som sereget architectoniskt Værk, ei underordnet en anden Bygning. Det eneste nogenlunde Bestemte, man havde for sig, var at anlægge det i Rosenborg-Hauge; men af Grunde, hvorfra vi let kunne tænke os flere, men som vi ikke med Bestemthed kunne angive, bevilgedes ikke dette. Der var saaledes ingen anden Byggeplads given; man maatte opgive flere Fordringer, og Architecten saae sig her, som saa ofte, hindret ved ydre Forholde og opfordret til at vise sit Talent, saaledes at det Give af benyttedes paa en hensigtsmæssig Maade.

Efter Sibbers Skrift S. 1 har man umiddelbart, efter at Bogngaarden ved Christiansborg var skenket, ytret baade i Museums-Comiteen og i de 32 Mændes Forsamling det Ønske, „at der samtidigen med de Tegninger og Beregninger til at indrette dette Museum, som skalde indsendes til allerhoieste Aprobation, kunde følge Tegninger og Beregninger til et nyt Project, hvortil man

forventede at kunne erholde en aldeles fri Byggeplads.“ Men, saa lange en saadan ikke kunde paavisés, var det dog nok temmeligen meget at vente, at erfarene Architecter ville indlade sig paa saadan Ungdomsøvelse, at udarbeide Projecter, der ingen anden Byggegrund have end Papiret, og giøre Overslag over en Bygning, som nødvendigvis manglunde vilde modificeres, naar den skulde henstilles paa et bestemt Sted. I det første Mode, den samlede Communalbestyrelse (Magistraten og de 32 Mænd) holdt, altsaa første Gang Sagen alvorligen drøftedes, „blev man befjendt med de flere Forhindringer, der traadte i Beien for Opnaelsen af Ønsket, om at kunne opføre et Museum ganske af Nytt,“ og opgav dette saa aldeles, at man besluttede, at formaae flere bygningskyndige Mænd til at sammentræde i en Bygningscommission, for, i Forening og, efter Overlæg med Conferentsraad Thorvaldsen, at tilvoebringe den fornødne Plan og Overslag til Bygningens Indretning i den fornevnte Sidebygning ved Christiansborg Slot.

Saledes var Sagen afsluttet.

Bygningscommissionen dannedes; man forened i samme de bedste Kræfter, hvorover man kunde raade; af Museums-Comiteen valgtes de Medlemmer, hvem denne Deel af Comiteens Virksomhed nærmest kunde paalægges, næmlig dens bygningskyndige Medlemmer, Oberst v. Prangen af Ingenieurcorpset, Professorerne i Architectur Hetsch og Statsraad Koch; i Folge Anmodning fra den samlede Communalbestyrelse, Capitain, Muurmæster Schaper, Bygningsinspectorerne Friis og Bindesbøll. Schaper, som i lang Tid havde været Muurmæster ved Slottet, kendte noie Bygningen; Friis og Bindesbøll havde begge udsrigten behandlet, dog som akademiske Projecter, den Opgave at opføre et Museum, den første for sin Reception som Medlem af Kunstabdemiet, den anden havde endog meer specielt udarbeidet, under sit Ophold i Udlændet, et Museum for de Thorvaldsen'ske Kunstværker. De af Comiteen valgte Medlemmer, maatte, som ansært, endvidere ansees som fortrinligent competente, medens deres iovrigt forskellige Anskuelser maatte være Garanti for, at man undgik al Gensidighed.

Denne Commissions Medlemmer bearbeidede Sagen, udkastede forskellige Planer efter forskellige Principer og foranledigede saaledes, at tre Projecter fremkom, to af Bindesbøll, af hvilke det ene fulgte et smukt Princip, at den indre Gaard skalde overbygges med Høvlvinger, hvorved man vistnok vandt det, at man kom en

Deel hoiere i Veiret, altsaa til et friere Lys; men overigt ikke til større Plads og tilveiebragte, med visnok merkeligen foregode Beskötninger, en Bygning, hvis nederste Etage til kun et indskrænket Brug og aldeles ikke til det egentlige Museum. Det andet er det, som nu er valgt, og hvor Bygmesteren vidste paa det ham givne Rum at fordele de forskellige Sale og Stanzer, han under sin tidligere Bearbejdelse af Museum-projectet havde udkastet. Det tredie Project, af Hetsch, fremsendtes ligeledes til Bygningscommissionen, hvoraf han noget i Forveien var udtraadt. Disse tre Projecter, der naturligvis vare hoist forskellige, havde dog alle anset den givne Bygning antagelig til Museums-Bygningen, en Menning, Bygningscommissionen tiltraadte, i det den valgte eet iblandt samme, Bindesbøll's Project uden Overhvelving, hvilket, da det tillige var bifaldet af Thorvaldsen, indsendtes til Communalbestyrelsen, som ikke fandt sig foranlediget til at afvige fra Bygningscommissionens Anbefaling, men sendte Projectet, ogsaa med sin Anbefaling, til allerhoieste Approbation.

Sher var altsaa blevet Sagen en ny og udførlig Behandling til Deel, og det endog i to eller tre Instanter. Havde de nævnte Bygmæstre, der udarbeidede Projecterne, fundet sig saaledes bundne, at de ikke af Bygningen kunde udarbeide noget Brugbart og i kunstnerisk Henseende Tilfredsstillende, vilde de, som Kunstmere, have trukket sig tilbage. Havde Bygningscommissionen, under den nærmere Drøftelse, samme underkastede Projecterne, fundet Van-skelighederne ved Udsorelsen saa store, at man maatte opgive Sagen, da havde den ikke, i Folge den Indsigt, hvoraf den var i Besiddelse, funnet indstille noget af Projecterne til Communalbestyrelsen, havde endeligen denne, hvori Sibbern, som bygningskyndig Mand, fornemmeligen maatte have funnet gjort sin Menning gjældende, der desuden visnok vilde, uden af ret Mange at kunne prøves, som af ham, have fundet Gjenklang, fordi den var Opposition, fundet samtlige Projecter, fordi de afbenyttede den givne Bygning, forkastelige, vilde Communalbestyrelsen have nægtet dem sin Anbefaling, vilde i Indstillingen til Hans Majestæt have gjort opmærksom paa de Hindringer, Bygningen medferte, disses Betydning, at denne var saa stor, at Gaven, hvormeget den endog maatte paaskonnes, ikke havde den Værdi for Museet, som den ophoiede Giver havde tilsigtet.

Der havde været, under denne Indstilling, Lejlighed til at

gjennemgaae alle de Indvendinger, der kunne gjores imod Museets Anlæg paa det givne Sted i den givne Bygning, appellere til Slotsbygnings-Commissionen, hvis Erhvervelsen af en anden Byggeplads havde været i Slottets Interesse, til Museums-Comiteen, hvis den var i Museets Interesse, selv med Varme utalt Sagens Stilling, hvis en anden Byggeplads havde været nu, da Sagen var noie oplyst i Communens Interesse. Havde man nu tillige funnet paavise en anden Byggeplads, som man med Rimelighed kunde vente, vilde overlades paa antagelige Villkaar, da vilde visnok Frederik den Sjette paa anden Maade have streebt at understøtte Museums-Sagen, end ved at skjente den en saadan Bygning.

Men, endskjendt mod denne Bygning og dens Beliggenhed visnok kunde gjores Indvendinger, hvilke vel næppe ved nogen vilde udebliive, varer disse dog ikke tilstrekkelige til at forkaste Bygningen. Den stod i Forbindelse med Slottet, en mulig Idsvaade i dette, naar det behovedes, vilde kunne ødelægge Museet. Men Christiansborgs Billedgalleri, en Samling af uerstattelig Verdi, ligesom Samlingen af Thorvaldsen's Sculpturarbeider, om ikke eneste i sin Art, bevarer paa selve Slottet, som vi mene vil ogsaa i sin Tid erkendes mere stikket til at bevare saadanne Sager, end til i sine uhyre Rum at have det Hemlige, som Fyrster dog ikke mindre kunne ønske, end andre Folk. Dog denne Indvending er nu hævet, da Communicationen mellem Staldbygningen og Museumsbygningen, ligesom imellem samme og Kirken nu ere afbrudte.

Den vilde, har man tenkt, ved Siden af Slottets store Bygningsmasser fremtræde som noget Underordnet, som et Appendix til Slottet. Denne Indvending har Architecten hævet ved at vælge en Bygningsstil, som udpeger tilstrekkeligen Bygningen. Snarere vil den maaske stikke noget af mod Slottet; men vi erindre, at den kan staar over for sammes underordnede Bygningspartier. Lovrigt kan en afgjort Menning om denne Indvendings Gyldighed vel først fremsættes, naar vi see Bygningen og sammes Virkning i Forhold til de omgivende Bygninger.

Da ingen af disse Indvendinger fandtes behorigen gyldige, da Forslaget med Anbefaling indsendtes til Kongen, modtog Tegningerne hans Approbation, og Bygningen foretages til Forandring og Omarbejdelse.

Man var saaledes kommet et, og det et stort Skridt videre frem, og kunde endnu mindre end forhen træde tilbage.

Hvorledes kan man nu forsvare den Behandling, Bygningen har lidt, naar man vil give samme tilbage? thi Bygningen er overladt Communen til et Museum, ikke til Nedbrydelse. Kræver dog ikke ei blot Billighed, men en aldeles simpel sund Følelse, at hvad man ikke bruger skal man give tilbage i uafadt Stand. Kongen har dog vistnok givet sin Gave anderledes end den bekendte Vært hos Horats, der gjentagne Gange ved sin Gest Åbler, og, da denne undskyldte sig, sagde: „Naa, det er det Samme, i Morgen skulle de fastes for Svinene.“

Og den kongelige Giver kan ei længere tage sin Gave tilbage. Det er en og, efter Enhvers Følelse, vistnok den vægtigste Grund, hvorfor nu ingen Forandring kan skee. Gr det ikke Fejhed at gjøre nu, da Frederik den Sjette er død, det man ikke turde sige ham, medens han levede? Vil hans ophoede Efterfolger, der først blandt alle Danske, ører den Hensovedes redelige Villie, forandre hans Beslutning, grundet paa Velvillie for en Sag, der ogsaa har Interesse for ham, som Kunstens Beskytter, og efter at samme er undergaact den omhyggeligste Drostelse af de rette Vedkommende?

Vi kunne, hvad angaaer det Øvrige af Sibberns Skrift, ikke indlade os i den Detaille, som han, skjondt ingenlunde med nogen oplysende Fuldstændighed, har meddeelt; thi vi tree, at, lige saalidet som nogen Vedkommende har følt sig heraf tilfredsstillet, kan samme have Interesse for Uvedkommende. Naar vi berore Samme, saa er det kun for at udvile det Forhold, hvori Bygmæstrene i Almindelighed staae, og som paa en hoist fortredigende Maade her er blevet berort.

Enhver Tegning, som af Bygmæsteren forelægges Bygherren, kan sjeldent ansees for mere end et Udkast, hvorfra man faaer en udførlig Hovedidee om Bygningen, dens Architectur, og om Fordelingen af de forskellige Rum i samme, hvorpaa man grunder et foreløbigt Overslag, for at forvisse sig om den fornødne Byggesum er tilstede. Bygmæsteren gør dogeligen dette sidste rundeligt, for at alle de enkelte Dele, der først fremkomme ved Udførelsen af de mere detaillerede Arbejdstegninger, som ofte først senere forlanges af Bygherren, ogsaa kunne udføres, uden at kreve en Tillægsgum, og Bygmæsterens større eller mindre Erfaring viser sig her fortrinligt,

saa at han passende assenytter den tilstaaede Byggesum til at udføre sin Plan i alle dens Enkeltheder, om disse selv først senere fremtræde aldeles klart. Om altsaa en Tegning og et Overslag ere indsendte og approberede, vil dog ingen Fornuftig onskø, at disse Dele skulle være saaledes bindende, at Bygmæsteren enten opgiver det, som senere erkendes rigtigt, eller standser sin Bygning, for at erhverve ved enhver Udvælgelse eller Forandring, var den endog nok saa ringe, og hvis han troster sig til at levere den for den tilstaaede Sum, Approvalation, hvorved ofte, hvis den skal gjennemgaae Autoritater, flere Maaneder kunne hengaae. Bygmæsterens Ansvar forbliver dog, og Resultatet af hans Bestrebels ser underkastes Kritiken, naar Bygningen er til Ende, og da maa han vide at forsvare sig.

Naar dette gjelder almindeligt, maa det endog yderligere gjelde ved en Bygning, som den nærværende, hvis Beskaffenhed, der fremkommer først ved at den foretages til Ombygning, maatte, foruden udvortes indtrædende Omstændigheder gjøre enhver aldeles fast Plan umulig, saaledes som den vel kan tenkes ved en Bygning paa en Grund, man kjender, der opfores aldeles fra Ny. Det approberede Forslag maatte, som Sibbern anmelder S. 3, nærmest være tilveiebragt som et Project, hvis Distribution og Anordning var hensigtsvarende til Opstillingen af den store Kunstners Arbeider. „Det blev et senere Formaal, at see Arbeidet udført paa den bedste solideste Maade, forenet med Økonomi.“

Vi bemærke dernæst, at det er vistnok et betenkligt og vigtigt Valg, man gør, naar man til en nogenlunde betydelig Bygning antager en Bygmæster, og vi anbefale her enhver Varlighed. Men vi vide ikke heller, at denne her i nogen Henseende er undladt. Vel havde man flere Bygmæstre, imellem hvem man kunde vælge, og som vistnok varer denne, om ogsaa vanskelige Opgave vorne. Dette beviser de tidlige udarbeidede Udkast af de Architecter, som havde deltaget i Sagens tidlige Behandling, foruden hvad man kunde slutte af deres allerede præsterede Dyrktighed. Men, uanset, at disse ved Embedsforretninger maa skee vilde have været foranledigede til at unddragte sig dette Arbeide, ligesom, foruden Vindeßboll, ogsaa kun een, Professor Hetsch, havde indsendt Projecter, vilde det dog være billigt nærmest at overlade det valgte Projects Udførelse til Bygmæsteren, der havde udkastet samme, som var en Mand, der efter, ved Siden af kunstnerisk Dannelse, ogsaa

at være praktiskt oplørt, først som Haandværker, siden som Conductor, havde i Udlændet haft videre Lejlighed til at danne sig for sit Fag som Bygmester, og som desuden udeelt kunde henvende sin Opmærksomhed paa denne Gjenstand, der, som nævnt, allerede i flere Aar havde sysselsat ham. Dog, er Valget saaledes skæt, da skal man med Tillid overlade Bygmesteren at virke; thi kun saaledes kan han med Bestemthed gaae de Hindringer i Mode, som den praktiske Udførelse mere eller mindre stedse frembyder, medens Mistillid gør modlos.

Bed Museumsbygningen indtraadte nu, som ved enhver offenslig Bygning det føregne Forhold, at Bygherren, her Communen, og tillige de, der havde ydet Bidrag til Museet, maatte repræsenteres; og det Kongelige Rescript af 13de November 1839, som approberede Vindebsoll's Plan, anordnede derfor, at en Commission skulde dannes, for at lette Forbindelsen mellem Bygherren og Bygmesteren, bestaaende deels af Udnevnte af Communalbestyrelsen, deels af Comiteen for Museet. Medens man vel snarest maatte antage, at denne Commission, for ikke at fremkalde alt for tidsplidende Vidlstigheder, vilde dannes af een Delegeret fra Magistraten, een af Borgerrepræsentanterne og een af Museums-Comiteen, foranledigedes man til at vælge blandt forst- og sidstnevnte to, da Borgerrepræsentanterne have af deres Midte valgt to, hvoraf Muurmester Sibbern blev den ene.

Det paalaae vistnok nærmest disse to Delegerede at henvende deres Opmærksomhed paa Udførelsen i økonomisk Henseende, og deres Forlangende at see mere specificerede Beregninger over Muur- og Tømmerarbeidet, end det først fremsendte Overslag, var saaledes billigt, ligesom det strax toges til Følge; disse indkom og billigedes af de nævnte to Herrer.

Endvidere var det vistnok Bygningscommissionens Hverv at lade sig forelægge ogsaa de mere detaillerede Tegninger, der viste Enkelhederne af Constructionen, hvorvel vi ingenlunde antage, at Sibbern især havde dette Hverv, udenfor det økonomiske, der paalaae ham i Forening med hans Collega af Borgerrepræsentationen; thi, havde man antaget, efter at Bygmesteren var valgt, at en egentlig Controle i architectonisk Henseende, den, Bygmesteren udover over sin Conductor, om endogsaa Arbeidets Detailler overdrages denne, var passende og rigtig, vilde Museums-Comiteen, som indesluttede de af Landets Architekter, som man kunde vælge,

desuden en, som Ingenieur, særeget videnskabeligen dannet Bygmester, snarest af sin Midte have kunnet vælge bygningskundige Delegerede; men efter Sibbern's Meddeelse S. 2, fandtes dette ikke nødvendigt.

I Stedet for at gøre sin Paastand gyldende i Bygnings-commissionen, at faae Tegninger forelagte af de Constructioner, som Bygmesteren agtede at vælge, især til Hævelvingerne, og uden vel ret at overveie, om disse billige, inden Bygningen var noie undersøgt, kunne gives, fremkom Sibbern med sine Vetenkigheder først i en mundtlig Samtale med Bygmesteren, siden deels gientagne Gange saaledes, deels i Commissionen, deels i de 32 Månds Forsamling. Medens vi ikke have Noget imod, at han havde Vetenkighederne, ei heller imod at han foredrog dem i Bygnings-commissionen, hvor de hørte hjemme, vil Rigtigheden af hans gientagne mundtlige Forhandlinger med Bygmesteren være afhængig af hvilket privat Forhold han stod i til ham, som dog, formedest en indtruffen Omstændighed mellem Bygmesteren og Sibbern, turde antages noget spændt, om denne Sag end ikke kan anses som Andet, end en Ubetydelighed, forsaavidt Begge ere, hvorfor de almindeligen erkendes, retskafne Mænd. Hvad altsaa Sibbern strax burde have gjort, foredragte sine Vetenkigheder for Bygnings-commissionen, som han dog ikke, da han havde Sæde i samme, behøvede at tilskrive, fandt først senere Sted; dog hans Ansuelser deles ikke af Bygningscommissionen.

Herved var Sagen, men ikke Sibbern færdig. Han henvendte sig efter til Bygmesteren, som naturligvis i dette Anliggende nu ikke indlod sig med ham; thi det var kun den samlede Bygnings-commission, hvem denne var underordnet, ligesom hvem han stod til Ansvar. Han henvendte sig efter til Bygningscommissionen; og, da denne ikke videre indlod sig paa en afsluttet Sag, om han endog truede at bringe den for sine Committenter, Stadens Repræsentanter, frembragte han den for disses Forsamling.

Sagen optoges af denne til Forhandling og afgik til Magistraten med den Menighed, „at det Kongelige Akademii for de Skjonne Kunster vilde være det rette Forum for denne Sags Afgjørelse.“ Et derpaa følgende Mode af den samlede Communalbestyrelse, fremkom den aldeles rigtige Menighed, „at Bygningscommissionen, som den, der skulde see Arbeidet udført, maatte være den, som nærmest maatte afgjøre Sagen, og den altsaa sendes til denne

Commission." Dog for at have en Garanti for, hvilket var det Rette i Sagen, skulde den, i Folge Pluralitætens Mening, sendes til Bygningscommissionen og Bygmæstren, hvorfra den skulde afgaae til Kunstakademiet, og dette anmodes om at meddele sin Mening om Sagen.

Det var mørkelt, at man her forbigit Museums-Comiteen, der stod, Museums-Sagen angaaende, aldeles sideordnet Kommunalbestyrelsens tvende Afdelinger. Man vilde upaativoligen derfor have undgaaet at sende Sagen til Akademiet; thi Museums-Comiteen, som havde i sin Midte Architekter, der vare Medlemmer af Akademiet, ligesom en, som Ingenieur, med de her forekomende Spørgsmaal fortrolig Bygmæster, vilde have funnet aldeles drofste Sagen paa en saadan Maade, at en yderligere Kjendelse af Akademiet blev overflodig. Næppe vilde heller Akademiet have fundet sig foranlediget til, om det end kunde lade samtlige bygningskyndige Medlemmer træde sammen til denne Sags Behandling, at ansee en saadan yderligere Droftelse forneden, og altsaa afvist Sagen.

Nu fremkom den imidlertid, just da selve Arbeidet ved Museums-Bygningen skulde begynde, og maatte naturligvis medtage en længere Tid til Behandling, formedest den føregne Forvikling, hvori den var bragt, og fordi de af Akademiets Medlemmer, der forberedte Sagens Behandling i Akademiet, tillige som Embedsmænd oftere bortkaldtes. I Julimaaned kom den saaledes tilbage med en Erklæring fra de bygningskyndige Medlemmer og med Akademiets Ytringer, som gik ud paa, at Sibbern vel, i Folge sit Synspunct, kunde finde Mangler ved det nævnte Project, hvorpaa han troede baade at burde gjøre Bygmæsteren og Bygherren opmærksom; men at, da de approberede Tegninger aldeles ikke vare detaillerede, og altsaa ikke at betragte som egentlige Arbeits-tegninger, maatte man forvente, at Bygmæsteren ved disses Udarbejdelse vilde vide at høje de praktiske Vanskeligheder, som her bleve at overvinde. Akademiet havde endvidere fra Bygningscommissionen modtaget nogle Constructions-Tegninger af Bygmæsteren, som, endskjont de angik kun nærmest de reiste Vanskeligheder, altsaa ingenlunde vare fuldstændige, ei heller kunde anses for definitive, dog viste, at Bygmæsteren paatænkte at underkaste Sagen den fuldstændige Behandling, den behovede.

Sibbern sogte, efter dette, at bevæge Borgerrepræsentanterne til at undergive Sagen en ny Comitee; men, uden at faae dette sat-

i Værk, foranledigede han dog Repræsentanterne, der vare komne til den af Aarslykkernes Indhold uforklarlige Mening, at „deri skulde de af Hr. Capitainen fremførte Anker og Bemærkninger siude Medhold," til at paalægge ham og hans Collega, som Forsamlingens Delegerede, at nedlægge i Bygningscommissionen Protest imod Bygningsarbejdets Fortsættelse.

Virkningerne heraf ere Publicum bekjendte; Arbeidet maatte paa den Tid, da endnu noget af den Deel af Året, som kan anvendes til at bygge, var tilbage, afsrydes næsten aldeles, og det, der alene vandtes, var, at i et Mode af alle tre Autoriteter, Museums-Comiteen, til hvem man nu henvendte sig, og Kommunalbestyrelsens to Afdelinger, fattede den for Sagens Fremgang aldeles nødvendige Resolution, at et enkelt Medlems afgivende Mening skulde, hvis ikke nogen Anden gik over til samme, ikke fremkalde nogen ny Behandling af Sagen, udenfor Bygningscommissionen, efter at de forventede Tegninger og Overslag vare bisafslætte af samtlige Autoritater. Endvidere optoges et nyt Medlem, Hr. Theatermaler Lund; tidligere var Hr. Prof. Hetsch indtrædt i afgangne Prof. Freunds Sted.

Herved haabe vi, er en Ende paa den Sag, som ei mindre har forhalet Bygningen, end vakt Misfornøjelse hos Publicum. Sibbern har nu vel troet, efter at Forsamlingen af alle tre Autoriteter af 2den September f. A. havde bifalset Tegningerne i Hovedsagen og overladt de mindre betydelige Punkter af samme til Bygningscommissionen, af hvilke de vare anbefalede, at funne foranledige endnu en videre Discussion i Bygningscommissionen, men Bygmæsteren modtog under 30te September f. A. en Skrivelse, underskrevet af alle Commissionens øvrige Medlemmer, som vare tilstede; Theatermaler Lund var da fraværende, men havde tidligere deltaget og billiget aldeles Commissionens Behandling og dens Unbefaling af de senest fremsendte Tegninger.

Bed herefter at beslutte sig til Offentliggjørelse af denne Sag, vide vi ikke, hvad Sibbern tilsigter. Hans redelige Willie, hans Æver paa sine Comittentes Begne bliver vel heraf tydelig; men herom kan det ikke være at gjøre. Vi have set mangen Sag dræget fra det rette Forum til Publicum, hvor lidet endog dette kunde domme i samme; men næppe nogen Sag, hvori under dens Behandling saaledes al Indsigt, der er her i Landet, var opbudet, som altsaa maa antages saaledes at være behørigen omhandlet,

som saaledes er droset af rette Vedkommende, de tre Autoritæter, og hvorom endeligen Publicum i de her paaankede Detailler saa lidet kan have en Mening. Peder Christensen eller Hans Nielsen, skikkelige Mænd, der have bidraget til Thorvaldsen's Museum, fordi det var en Nationalssag og fordi de sollte Interesse for den Kunstner, der havde forherliget vort Lands Navn selv i Kunstens Hjem, og fordi ogsaa de blevne grebne af det Skjonne i hans Værker, hvad vide de om Spænding og om Bederlag, undtagen, at, hvor der er Spænding, der brister let noget, og at de ville have Bederlag for deres Penge, ved at see Bygningen reist, Nationen til Gre. Eller kunne disse Mænd af en geometrisk Tegning, den Sibbern, men ikke Bygmesteren, har meddeelt i Fig. 6, slutte sig til den esthetiske Virkning Statuerne ville gjøre. Nei! den hele Folge heraf er, at Peder Christensen siger til sin Nabo, „det er S'gu aldrig værd at give Penge, for at de saadan skulle kjævles,” og Hans Nielsen skriver hjem til Jylland: „Gud veed, om der bliver Noget af det Hele, vi have kun hidtil læst derom en Deel i Adressavisen, og nu har En af dem, der har Noget dermed at gjøre, givet en Bog ud, saa J kan beholde Eders Penge derovere for det Første.”

Om Drossbach's Hørspindemaskiner af v. Reden.

Medens ogsaa hos os Interessen er vakt for Hørspindemaskiner, synes disses Construction ivrigen at sysselsette Fastlandets Mechanikere. I Sydstland ere saaledes fremkomne nogle Maskiner af en Mechaniker Drossbach, hvilke i efterstaende sørdeles anbefales af Dr. v. Reden, der fortrinligen har gjort Linnedmanufacturerne til Gjenstand for Undersøgelse, og stedse har vist, som Medudgiver af Hann. Mittheilungen, den der saa betydelige Linnedfabrication sørdeles Opmærksomhed.

De Drossbach'ske Maskiner have Fortrin for de engelske, nemlig: 1) Det betydeligen mindre Rum, som hine indtage. Derved bliver ei blet, ved et lige Antal af Spindler, Capitalet til Bygning formindsket til det Halve (2000 Spindler kræve i

England en Bygning af 106 Fods Længde, 55 Fods Brede, her kun af 50 Fods Længde og 46 Fods Brede); men Tilshynet og Betjeningen af Maskiner bliver ogsaa lettere; det fornødne Arbeidspersonale formindskes, alle Dele lade sig lettere reengjøre og reparere o. s. v. — 2) Den bevægende Kraft kan være ulige ringere, end den behøver, for ved de engelske Maskiner at opnaae samme Product, hvorved altsaa opstaar en væsentlig Besparelse i den Dampkraft, der behøves. Naar f. Ex. i de hidtil anlagte Hørspinderier, deri indebefattet alle Forberednings- og Hjælpemaskiner, regnes ene Hestekraft paa 100 Spindler, ville ved de Drossbach'ske Maskiner ifun een Hestekraft kræves til 150 Spindler. 3) Den første Indretning af et Spinderi, efter Drossbach's System kostet med et lige Antal Spindler ulige mindre, end efter det engelske System. Saaledes andrage f. Ex. Anlegsomkostningerne af et mechanisk Spinderi paa 1200 Hør og 800 Blaarspindler for Rumrene 20—60 (Deri beregnet 50 000 Fl. for Vandkraften), i det Høieste 200 000 Fl. (154 000 Rbdlr.). Deraf komme 36 000 Fl. til Bygningerne, til Rensningsmaskinerne 3 690 Fl.; til Hørspindemaskinerne for Hør 22 130 Fl., for Blaar 24 345 Fl.; til Hjælpemaskinerne 30 800 Fl. o. s. v. — 4) Ved alle de Drossbach'ske Forspindemaskiner anvendes screw-spiral-Systemet, og som Forbedringer maae man navnligen anmerke den verticale Stilling af Skruespirelen i Stedet for den horizontaltliggende engelske, fordi, uanseet den betydelige Besparelse af Plads, man derved undgaar den hurtige Afsliden af Heglestinnerne (spare fillers). Endvidere en derved anbragt selvvirkende Indretning til at dublere Baandene, som forener i et hvilket som helst Antal de strækkede Baand med hinanden, uden at Berøringen med Haanden skader Forspindets fine Textur, ogsaa formindsker Mengden af de fornødne Blit-Bakker. — Den Drossbach'ske Hjælpesædestol er a) ved et lige Antal Spindler bragt til at indtage et kun halvt saa stort Rum. Spindlerne staar i Breden kun 3 Tommer, i Stedet for 5 Tommer fra hinanden; b) man behøver ved samme kun at opvarme et Trug, imedens ved de engelske behøves to; c) ved at formindskes Guidningsmodstanden, sparer man i det Mindste en Trediedel af Bevegekraften. — Ved Stillingen og Bevegelsesmaaden af de Drossbach'ske Spindler er en roligere og hurtigere Omdreining af samme mulig, hvorved kan leveres 20 Procent mere Garn af lige Beskaffenhed, hvortil desuden bidrager, at Spolerne ere større

end de engelske, at Arbeidet ikke afbrydes ved at indsætte nye Snore, hvilket her aldeles undgaaes, at Traaden ikke saa let rives itu o. s. v. Næsten den vigtigste Forbedring er den, som er foretaget med Heglemaskinen; den vil giøre det muligt at forberede næsten enhver Sort indenlandst Hør, uden betydeligere Aflald, til Spind med Maskiner.

Som et Resultat af de med Hørspindemaskiner i Gemünd anstillede Forsøg, kan følgende udhæves: I en Arbeidsdag af 12 Timer bearbeidede 86 Hørspindler og 86 Blaarspindler af ordinarie Tyroler Hør . . . . . 100 Pd.

de gave Hørgarn Nr. 27	5 Bundter eller . . .	30 „	6 Lød
Blaargarn Nr. 20.	6 Bundter . . .	50 „	14 „

I Alt . 80 Pd. 20 Lød.

Afgang eller Tab . . . . . 19 „ 12 „

Til Efterretning for et Aktieselskab har man anstillet en Beregning over Fordelen, hvorved forudsættes et Maskinspinderi af 1000 Hørspindler og 1000 dito til Blaar, i et Aar af 300 Arbeidsdage. Gevinsten er 106000 Fl., som fordeles paa en Aktiecapital af 300000 Fl. (231250 Rbdsl.), hvoraf 200000 regnes til Anlæget, 100000 som Driftcapital, giver i aarlig Dividend $35\frac{1}{2}$ Procent.

(Organ des Handels Nr. 21.)

Bekjendtgjørelse.

Subscription paa Magazinet modtages hos alle Boghandlere her i Staden, i Provinderne, i Norge og i Sverrig, endvidere paa de kongelige Postcontoarer; de nærmere Subscriptionsvilkår vilde man behage at eftersee paa medfølgende Omslag, der ogsaa giver Underretning om de allerede udgivne Bind af Magazinet.

G. F. Ursin.
Amaliegade № 151.

Kjøbenhavn. Trykt i Bianco Luno's Bogtrykkeri.